د (ب) برخه: د کرهنیزه کار او بار لپاره د سوابقو او اسنادو د ساتني پر مقصد پوهیدل

دریم لوست: د بیلانس پاڼه، د پیسو د جریان صورت او د عاید صورت پیژندنه او درک

اصطلاحات

- Assets جایداد یا دارايي
- Accounts Payable د ورکولو وړ حسابونه
- Accounts Receivable د رسيدلو وړ حسابونه
- Balance Sheet د بيلانس پاڼه
- Cash Flow Statement د پيسو د جريان صورت
- Cash Flow Coverage Ratio د پيسو د جريان د پوښښ نسبت
- Current Assets جاري داراي
- Current Liabilities جاري قرضونه
- Current Ratio اوسني نسبت
- Custom Work د ګمرکاتو کار
- Debenture د قرضي اسناد
- Debt-to-Asset Ratio د قرضي نسبت دارايي ته
- Debt-to-Equity Ratio د قرضي نسبت متصدي ته
- Equity-to-Asset Ratio د متصدي نسبت دارايي ته
- Expenditures لګښتونه
- Feasibility د تطبيق او عملی کيدنی امکانات
- Income Statement د عايد صورت
- Liabilities قرضونه چي بايد ورکول شي
- Liquidity نغدني چي هغه جنسونه چي په آساني سره په نغدو پيسو بدليدلاي شي
- Long-term assets اوږد مهاله دارايي
- Long-term liabilities اوږد مهاله قرضونه
- Net income سوچه ګټه
- Operating Loan عملياتي قرض
- Operating Profit Margin Ratio
- Owner's Equity د خښتن ملکيت
- Profitability ګټورتوب يا ګټه ورکونه
- Return on Assets په دارايي باندي عايد
- Return on Equity په قرضه او دارايي باندي عايد
- Revenue عايدات
- Risk احتمالی خطره
- Solvency د قرض ادا کوني توانايي
- Working Capital جاري (ګردش کي) سرمايه

د میزان د پاڼي پیژندنه او درک
Balance Sheet

1. د میزان پاڼه (*Balance Sheet*) د مالي حساباتو له هغه صورت شرحی څخه عبارت ده چي د یوه تجارت (کار او بار) دارایي، قرضونو او د سوچه ګټو په اړه لنډ معلومات وړاندي کوي.

- که چیري د میزان (بیلانس) پاڼه په دقیقه او سمه توګه چمتو شوي وي، نو دغه پاڼه کولای شي په یوه ځانګړي نیټه کي د هغه کار او بار د دارایانو، قرضونو او سوچو ګټو په اړه بنه او سم معلومات ورکړي.
- د میزان پاڼه (*Balance Sheet*) باید د موجوده اسنادو، ریکارډونو او نورو اړینو معلوماتو پر اساس چمتو او برابر شي.

د میزان د پاڼي پیژندنه او درک
Balance Sheet

الف) دارایي (***Assets***) هغه جنسونو او اقلامو ته ویل کیږی چی په یو تجارت (کار او بار) پوري اړه ولری او د ارزښت لرونکی وی. د میزان د پاڼی په څنډه کی چی کومی کټګوری موجودی دی هغه عبارت دی له : اندازی د جاری دارایو او اوږد مهاله دارایو.

- جاری دارای (***Current assets***) هغه اقلام او داری ته ویل کیږی چي دیوه کال په بهیر کی یا په مصرف رسیږی یا خرڅیږی.

* نغده پیسی (**Cash**) له هغو پیسو څخه عبارت دی چی د کار او بار د بیرنی او عاجل لګښت لپاره په لاس کی موجودی وی.

* د رسیدو وړ حسابونه (***Accounts receivable***) هغه پیسی دی چی د نورو کسانو لخوا کار او بار ته واجب الادا دی.

*د موجودی لست (***Inventory***) له هغو اجناسو څخه عبارت دی چی د خرڅلاو لپاره زیرمه شوی یا هغه توکی دی چی د تولید په پروسه کی ورڅخه کار اخستل کیږی.

د بیلانس پاڼه

د منو باغ حشمت

تاریخ________

دارایي			قرضونه		
دارایي جاري			جاري قرضونه		
نغدي پیسي			د ورکړی وړ حسابونه		
د راوړلو وړ حسابونه			د قرض ورکونه		
د اجناسو موجودي			د کرایه ورکونه		
جاری ټوله دارای	________	(1)	اوږد مهاله دارای	________	(4)
			ګرو		
			قرضونه		
اوږد مهاله دارای					
ماشین الات او سامان					
حیوانات د تولید مثل لپاره					
ځمکه					
ساختمان					
اوږد مهاله دارای	________	(2)	اوږدمهاله قرضونه	________	(5)
ټوله دارای لومړی او دوهم علاوه کړی	________	(3)	ټول اوږد مهاله قرضونه ۴ او ۴ خطونه علاوه کړی	________	(6)
سوچه ارزښ ۳ منفی ۶	________				

د میزان د پاڼي پیژندنه او درک
Balance Sheet

- اوږد مهاله دارای (*Long-term assets*) هغه قلمونه او اجنسونه دی چی د یوه کال څخه د زیاتی ګټی اخستنی عمر لری.
- اوږ مهاله دارای د تجارت اصلی سرمایه او پانګه ده.
- اوږد مهاله دارای شامله ده پر: ماشین آلاتو، سامان آلاتو، څارویو چی د نسل دا صلاح لپاره ساتل کیږی، تعمیرات او هغه ځمکه چی په کار او بار پوری تړاو لری.
- ټولیزه یا مجموعی دارای مساوی ده د جاری دارای او اوږمهاله دارای له حاصل جمعی سره.

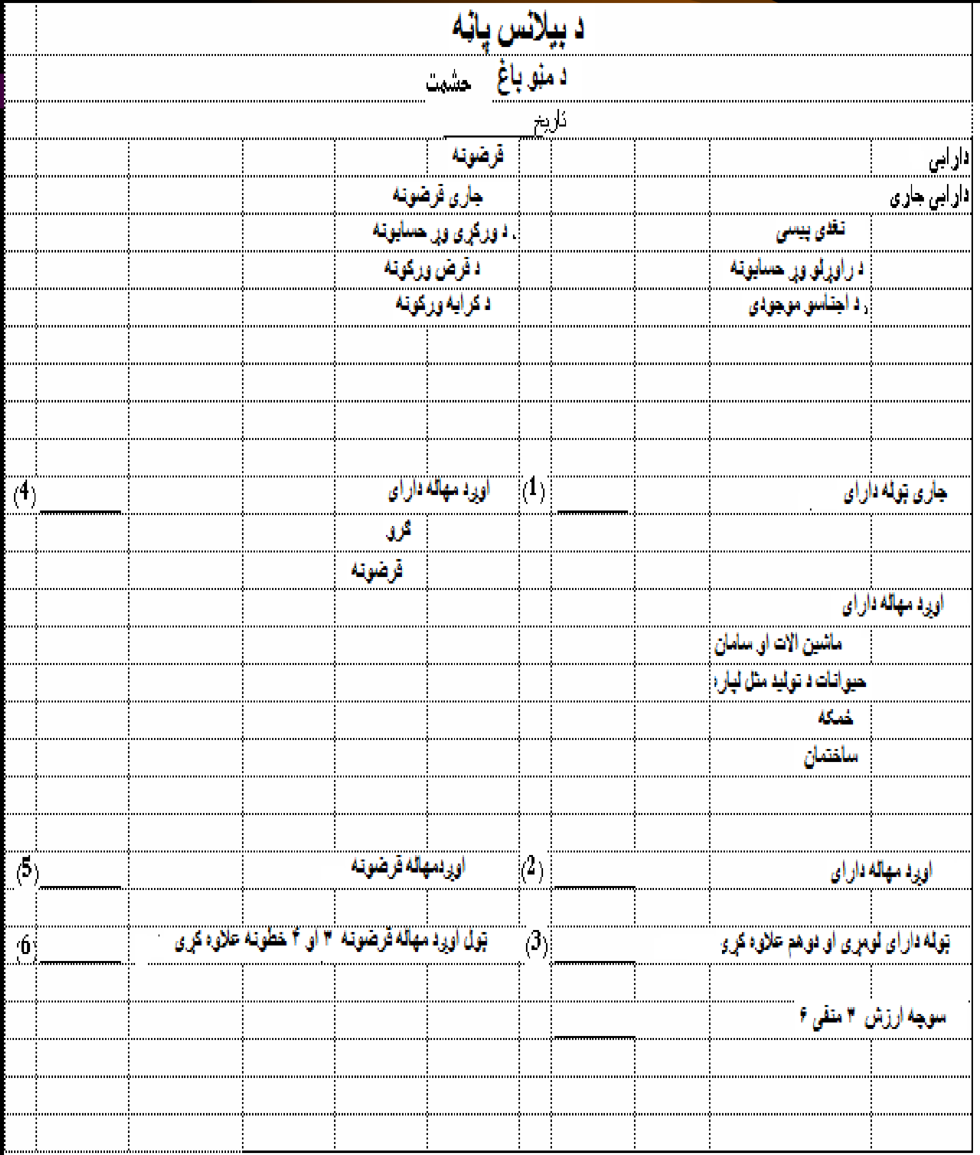

د بیلانس پاڼه

د منو باغ حشمت

تاریخ ______

دارایي		قرضونه	
دارایي جاري		جاري قرضونه	
نغدي پیسې		د ورکړې وړ حسابونه	
د راوړلو وړ حسابونه		د قرض ورکونه	
د اجناسو موجودي		د کرایه ورکونه	
جاري ټوله دارای	(1) ______	اوږد مهاله دارای	(4) ______
		ګرو	
		قرضونه	
اوږد مهاله دارای			
ماشین الات او سامان			
حیوانات د تولید مثل لپاره			
ځمکه			
ساختمان			
اوږد مهاله دارای	(2) ______	اوږدمهاله قرضونه	(5) ______
ټوله دارای لومړی او دوهم علاوه کړی	(3) ______	ټول اوږد مهاله قرضونه ۳ او ۴ خطونه علاوه کړی	(6) ______
سوچه ارزش ۳ منفي ۶	______		

د میزان د پاڼي پیژندنه او درک Balance Sheet

- واجب الاداء قرض (*Liabilities*) :هغه قرضونه دی چی د کار اوبار ځښتن له یو شخص یا موسسی څخه قرض اخستی وی او بیرته اداء کیږی. د مالی صورت د واجب الاداء په لوری کی دری کټګوری موجودی دی چی عبارت دی له جاری قرضه، اوږد مهاله قرض او ټولیزه یا مجموعی قرض.

* جاری قرضونه (*Current liabilities*) دا هغه قرضی دی چی د یوه کال په دننه دننه کی باید ادا ء شی.

– د ورکړی وړ حسابونه (*Accounts payable*) هغه پیسی دی جی کار او بار له نورو څخه قرضدار دی او باید نورو ته یی اداء کړی.

– هغه قرضونه چی باید په یوه کال کی دننه دننه اداء شی هغه تر جاری قرض لاندی (*Current liabilities*) لیکل کیږی.

– د کرایی اداء هغه پیسی دی چی د ځمکی، تعمیر یا بل شی لپاره باید بل شخص یا اداری ته ورکول شی.

د بیلانس پاڼه
د منو باغ حشمت
نارېخ
دارایي | قرضونه
دارایي جاري | جاری قرضونه
نغدې پیسې | د ورکړی وړ حسابونه
د راوړلو وړ حسابونه | د قرض ورکونه
د اجناسو موجودی | د کرایه ورکونه
جاری ټوله دارای (1) | اوږد مهاله دارای (4)
کرو قرضونه
اوږد مهاله دارای
ماشین الات او سامان
حیوانات د تولید مثل لپاره
ځمکه
ساختمان
اوږد مهاله دارای (2) | اوږدمهاله قرضونه (5)
ټوله دارای لومړی او دوهم علاوه کړی (3) | ټول اوږد مهاله قرضونه ۳ او ۴ خطونه علاوه کړی (6)
سوچه ارزښ ۳ منفي ۶

د میزان د پاڼي پیژندنه او درک
Balance Sheet

- اوږد مهاله قرضه (*Long-term liabilities*) مشتمله ده پر باند، لاس ته راغلی یا نه راغلی یاداشت د اوږد مهاله قرضونو سند.
  - د اوږد مهالی قرضی سند (*debenture*) له هغه سند یا ګواهنامی څخه عبارت ده چی په امضا کوونکی باندی قرضه تصدیقوی.
- ټولیزه واجب الاداء (Total liabilities) دیوه د جاری او اوږد مهاله قرضونو له مجموعی څخه عبارت دی.

د بیلانس پاڼه

د مئو باغ ________ حشمت

نارېخ ________

دارایي		قرضونه	
دارایي جاري		جاري قرضونه	
نغدي پیسې		د ورکړې وړ حسابونه .	
د راوړلو وړ حسابونه		د قرض ورکونه	
د اجناسو موجودي ,		د کرایه ورکونه	
جاري ټوله داراي	________ (1)	اوږد مهاله داراي	________ (4)
		ګرو	
		قرضونه	
اوږد مهاله داراي			
ماشین الات او سامان			
حیوانات د تولید مثل لپار			
ځمکه			
ساختمان			
اوږد مهاله داراي	________ (2)	اوږدمهاله قرضونه	________ (5)
ټوله داراي لومړی او دوهم علاوه کړی	________ (3)	ټول اوږد مهاله قرضونه ۳ او ۴ خطونه علاوه کړی	________ (6)
سوچه ارزش ۳ منفی ۶	________		

د میزان د پاڼي پیژندنه او درک
Balance Sheet

- سوچه ارزښت (Net worth) مساوی کیږی ټوله دارای منفی قرضونه. سوچه ازرښت د *owner's equity*) (په نوم هم یادیږی.
- د میزان پاڼه(*Balance Sheet*) په یوه ځانګړی وخت کی دیوه تجارت مالی سلامتیا په ګوته کوی. دغه مالی صورت د کار او بار ورتیا ښی چی د ټولی دارای په خرڅولو سره ټول قرضونه اداء کولای شی.

د بیلانس پاڼه

د منو باغ ______ حشمت ______

تاریخ ______

دارایي		قرضونه	
دارایي جاري		جاری قرضونه	
نغدي پیسی		د ورکړی ور حسابونه	
د راوړلو ور حسابونه		د قرض ورکونه	
د اجناسو موجودی		د کرایه ورکونه	
جاری ټوله دارای	(1) ______	اورد مهاله دارای	(4) ______
		ګرو	
		قرضونه	
اورد مهاله دارای			
ماشین الات او سامان			
حیوانات د تولید مثل لپاره			
خمکه			
ساختمان			
اورد مهاله دارای	(2) ______	اوردمهاله قرضونه	(5) ______
ټوله دارای لومړی او دوهم علاوه کړی	(3) ______	ټول اورد مهاله قرضونه ۴ او ۴ خطونه علاوه کړی	(6) ______
سوچه ارزش ۳ منفی ۶	______		

د عاید صورت یا شرحه
Income Statement

- **د عاید صورت یا شرحه** (*income statement*) هغه شرحه یا صورت دی چی د کار او بار د خساری او ګټې تفصیل دیوه ځانګړی وخت لپاره په ګوته کوی. لکه په میاشتنی، دری میاشتنی او کلنی توګه.
  - **د عاید شرحی** ته د خساری او ګټې شرحه هم ویل کیږی.
  - د عاید په شرحه کی دری عمده برخې شاملی دی: آمد، لګښت او غیر کار او باری در آمد revenue, expenses, and non-business income.
  - د عاید شرحه یا صورت باید د مالی له لومړنیو ریکارډونو (لګښت او عاید) څخه چمتو شی.

د عاید صورت
Income Statement

- آمد (*Revenue*) د هغو نغدو پیسو له وصول څخه عبارت دی چی د خدمتونو د وړاندی کولو یا د تولیداتو د خرڅلاو څخه لاس ته راغلی وی چی په یوه وخت کی خرڅ شوی دی او د عاید په شرحه کی ښودل شوی وی.
  - خرڅ شوی کالی یا جنسونه د زراعتی تجارت د تولیداتو خرڅونه ده.
  - ګمرکی کار (*Custom work*) هر هغه خدمت یا کار ته ویل کیږی چی د بل شخص یا تجارت لپاره د ورکړی په بدل کی بشپړه کیږی

د بیلانس پاڼه

د منو باغ حشمت

تاریخ________

دارايي		قرضونه	
دارايي جاري		جاري قرضونه	
نغدي پيسي		د ورکړې وړ حسابونه	
د راوړلو وړ حسابونه		د قرض ورکونه	
د اجناسو موجودي		د کرايه ورکونه	
جاري ټوله دارای	(1) ______	اوږد مهاله دارای	(4) ______
		ګرو	
		قرضونه	
اوږد مهاله دارای			
ماشين الات او سامان			
حيوانات د توليد مثل لپاره			
ځمکه			
ساختمان			
اوږد مهاله دارای	(2) ______	اوږدمهاله قرضونه	(5) ______
ټوله دارای لومړی او دوهم علاوه کړی	(3) ______	ټول اوږد مهاله قرضونه ۳ او ۴ خطونه علاوه کړی	(6) ______
سوچه ارزښ ۳ منفی ۶	______		

د عايد صورت
Income Statement

– کله چې د جنسونو په موجودۍ کې بدلون راځي هغه باید د **عاید په شرحه** کې شامله شي. په موجودۍ کې بدلون، مساوي کیږي له ټولیزه مجموعي د موجودۍ په لومړي ورځ منفي د بدلون وروستني ورځ.

• کله چې د موجودۍ (inventory) بدلون او تغیر ثبتیږي باید ډېر تر لاسه شي چې د منفي یا مثبت علامې ثبتیږي، تر څو پدې توګه د محصولاتو د تجارت په محاسبه کې له دقت څخه کار واخستل شي.

د آمد صورت	
د حشمت د متو باغ	
عايد	
نقدي پيسي	
خرخ شوي جنسونه	دالر____(۱)
ګمرکي کار	دالر____(۲)
تبادل	
خرخ شوي جنسونه	دالر____(۳)
ګمرکي کار	دالر____(٤)
په موجودۍ کې تغير	(+/-)____
د زراعتي کار او بار ارزښت (۱ او ۵ خطونه علاوه کړی)	دالر____(a)
مصارف	
نقدي پيسي	
عملياتي لګښت	دالر____(٦)
تبادل	
عملياتي لګښت	دالر____(٧)
د عملياتو ټول لګښتونه (۶ او ۷ خطونه علاوه کړی لئېد	دالر__(b)
د زراعتي کار او بار سوچه آمد (a منفي b)	دالر__(c)
د کار او بار امد	
له غير کار او باري فعاليتونو څخه آمد	دالر____(٨)
د غير کار او بار سوچه امد (٨ کرښه انتقال کړی)	دالر__(d)
سوچه آمد (خط هاي d-a را علاوه نمائيد)	دالر____

د عاید صورت
Income Statement

- **لګښتونه (Expenses)** د هغه مصرف او لګښت څخه عبارت ده چې د جنس یا خدمت د تولید لپاره لګیږی.

-عملیاتی لګښت (*Operating*) له هغه منظم لګښت یا مصرف څخه عبارت دی چې دیوه تجارت (کار او بار) د فعالیتونو لپاره ترسره کیږی.

	د آمد صورت	
	د حشمت د میو باغ	
عاید		
نغدی پیسی		
	خرخ شوی جنسونه	دالر____(۱)
	. ګمرکي کار	دالر____(۲)
تبادل		
	خرخ شوی جنسونه	دالر____(۳
	ګمرکي کار	دالر____(٤)
	په موجودی کی تغیر	(+/-)____
	د زراعتي کار او بار ارزښت (۱ او ۵ خطونه علاوه کړی.)	دالر____(a)
مصارف		
نغدی پیسی		
	عملیاتي لګښت	دالر____(٦)
تبادل		
	عملیاتي لګښت	دالر____(۷)
	د عملیاتو ټول لګښتونه (۶ او ۷ خطونه علاوه کړی لئبد	دالر__(b)
	د زراعتي کار او بار سوچه آمد (a منفي b)	دالر__(c)
د کار او بار امد		
	له غیر کار او باری فعالیتونو څخه آمد	دالر____(۸)
	د غیر کار او بار سوچه امد (۸ کرښه انتقال کړی)	دالر__(d)
	سوچه آمد (خط هاي a-d را علاوه نمائيد)	دالر____

د عاید صورت
Income Statement

- هر هغه غیر کار او باری آمد چی د کار او بار د ښبنتن په وسیله لاس ته راځی د **عاید په شرحه** کی شامله کیږی. دغه کار دیوی کورنی د سوچه عاید لپاره ډیر اړین او ګټور دی، کله چی د محصولاتی کار او بار سوچه عاید حسابیږی دغه آمد باید په پام کی ونه نیول شی.
- **سوچه در آمد** *(Net income)* د عاید څخه د لګښتونو له منفی څخه عبارت دی.

	د آمد صورت د حشمت د متو باغ	
عاید		
نغدی پیسی		
	خرخ شوی جنسونه	دالر____(۱)
	کمرکی کار	دالر____(۲)
تبادل		
	خرخ شوی جنسونه	دالر____ (۳
	کمرکی کار	دالر____(٤)
	په موجودی کی تغیر	(+/-)____
	د زراعتی کار او بار ارزښت (۱ او ۵ خطونه علاوه کړی.	دالر____(a)
مصارف		
نغدی پیسی		
	عملیاتی لګښت	دالر____(٦)
تبادل		
	عملیاتی لګښت	دالر____(۷)
	د عملیاتو ټول لګښتونه (۶ او ۷ خطونه علاوه کړی لاښد	دالر__(b)
	د زراعتی کار او بار سوچه آمد (a منفی b)	دالر__(c)
د کار او بار امد		
	له غیر کار او باری فعالیتونو څخه آمد	دالر____(۸)
	د غیر کار او بار سوچه امد (۸ کرښه انتقال کړی)	دالر__(d)
	سوچه آمد (خط های d-a را علاوه نمائید)	دالر____

د نغدو د جریان شرحه
Cash Flow Statements

- **د نغدو د جریان شرحه (*cash flow statement*):** له کار او بارې خلکو سره مرسته کوی تر څو دخپل مالی حالت شننه او تجزیه وکړی.
- **د نغدو د جریان شرحه:** په یوه ځانګړی وخت کی د یوه کار او بار عایدات او لګښتونه څرګندوی.
  - که چیری د نغدو د جریان شرحه په دقیقه او سمه توګه ترسره شوی وی، نو له کار او باری خلکو سره مرسته کوی تر څو لګښتونه په اغیزناکه توګه اداره او تنظیم کړی.
  - د نغدو د جریان شرحه د مالی اسنادو له لومړنیو مدارکو (لګښتونه او عایداتو) څخه چمتو کیږی.
- د نغدو د جریان شرحه کیدای شی د دوو موخو لپاره وکارول شی: د تیر وخت د ریکارډ په توګه، چی د نغدو د واقعی جریان (actual cash flow) په نوم یادیږی. یا د راتلونکی لپاره د وړاند وینی یا تجسم په توګه.
  - پدی اړه دا اړینه او مهمه خبره ده چی د نغدو د جریان په شرحه یا صورت باندی باید واضح څرګنده وی چی آیا واقعی ده یا تجسمی .

د نغدو د جریان شرحه
Cash Flow Statements

- عاید او لګښت باید د هری میاشتی لپاره په مناسب ستون کی ثبت شی. که چیری معلومات پدغه ډول ثبت شوی، نو دا به په آسانی سره درک شی وجوه او سرچینو ته په کوم کی وخت اړتیا ده. کله چی اړتیا وی کیدای شی عملیاتی قرض تر لاسه شی تر څو لګښتونه اُداره او تنظیم شی.
  - **عملیاتی قرضه (*Operating loans*)** هغه پیسی دی چی په امانته یا د قرض په توګه اخستل شوی او د یوه کال په دوران کی بیرته ورکول کیږی.
  - د زراعتی کار او بار خښتن کیدای شی په راکړه ورکړه کی څه بدلونونه او تغییرات په پام کی ولری، د بیلګی په توګه د ځینو جنسونو زیرمه کول تر څو یی په راتلونکی کی خرڅ کړی یا پیرودنی ته تر بل کاله پوری انتظار وباسی.
  - بل اختیار چی کیدای شی په پام کی ونیول شی هغه دا ده چی کیدای شی کوم بل تشبث په کار او بار کی علاوه شی.
- کله چی دا ډول تشبثات غوره کیږی ډیر عوامل او فکتورونه باید په پام کی ونیول شی، دا ځکه چی نه یواځی ډیر عاید به لاس ته راځی بلکی ډیر لګښت هم ایجابوی.

د نغدو د جریان شرحه
Cash Flow Statements

- د نغدو مخکنی میزان یا بیلانس باید د نغدو د جریان د شرحی په لومړنی قطار کی لست شی. دغه میزان هغه پیسی دی چی کار او بار یی لری.
- عملیاتی عاید (Operating income) هر هغه عاید ته ویل کیږی د زراعتی کار او بار د تولید د خرڅولو یا د خدمتونو وړاندی کیدلو څخه لاس ته راځی.
- پانګه یزه درآمد (Capital income) هغه عاید ته ویل کیږی چی د پانګه یزه جنس د خرڅلاو څخه لاس ته راځی.
  - خاروی د نسل ګیری لپاره او سامان آلات کیدای شی خرڅ شی چی همدغه د پانګه یزه درآمد بیلګی دی.
- د موجوده نغدو پیسو مجموعه مساوی کیری د عملیاتی او پانګه یزه عاید له جمع څخه.

د نغدي جريان صورت يا شرحه
د حشمت د مڼو باغ
تیته له ______ تر نیټي ___________

	جنوری	فبروری	مارچ	اپریل	می	جون	جولای	اګست	سپتمبر	اکتوبر	نومبر	دسمبر
دنغدي مخکني بیلانس												
عملیاتي عاید												
پانګیزه عاید												
موجوده ټولي پیسي												
عملیاتي مصارف												
د اړتیا وړ مجموعي پیسي												
مجموع پیسي منفي د اړتیا وړ پیسي												

د نغدو د جریان شرحه
Cash Flow Statements

عملیاتی لګښتونه (Operating Expenses) هغه منظم لګښتونه چی د جنسونو د تولید یا د وړاندی شویو خدمتونو په مقابل کی ترسره کیږی.

پانګه یزه لګښتونه (Capital Expenses) هغه پیسی دی چی تجارت ته د پانګه یزه جنسونو په پیرودنه کی لګول کیږی.

پول مجموعی مورد نیاز عبارت از مجموع مصارف عملیاتی و مصارف سرمایوی است.

ټولیزه پیسو ته چی اړتیا ده هغه عبارت دی له:

عملیاتی لګښت + پانګه یزه لګښت.

د نغدي جريان صورت يا شرحه

د حشمت د متو باغ

نيټه له ______ تر نيټي __________

	جنوري	فبروري	مارچ	اپريل	مي	جون	جولای	اګست	سپتمبر	اکتوبر	نومبر	دسمبر
دنغدي مخکني بيلانس												
عملياتي عايد												
پانګيزه عايد												
موجوده ټولې پيسې												
عملياتي مصارف												
د اړتيا وړ مجموعي پيسې												
مجموع پيسې منفي د اړتيا وړ پيسې												

د نغدو د جریان شرحه
Cash Flow Statements

- **(Cash Available Less Required)**
  نغدی موجوده پیسی منفی د اړتیا وړ پیسی: له هغو ټولو پیسو منفی د اړتیا وړ له مجموعی څخه عبارت دی.
  - دا هغه پیسی دی چی د یوه ځانګړی وخت څخه وروسته باقی پاتی کیږی.

د نغدي جريان صورت يا شرحه

د حشمت د منو باغ

نیټه له ______ تر نیټي ______

	جنوری	فبروری	مارچ	اپریل	می	جون	جولای	اګست	سپتمبر	اکتوبر	نومبر	دسمبر
دنغدي مخکني بیلانس												
عملیاتي عاید												
پانګیزه عاید												
موجوده ټولي پیسي												
عملیاتي مصارف												
د اړتیا وړ مجموعي پیسي												
مجموع پیسي منفي د اړتیا وړ پیسي												

د زراعتی کار او بار د سلامتیا ارزونه

- د میزان پانه، د عاید شرحه او د نغدو د جریان شرحه یو له بل سره تړاو لری اود کار او بار سلامتیا څرګندوی.

- د کار او بار سلامتیا د کار او بار د **(Feasibility, Risk, Profitability)** په ذریعه معلومیدای شی. هر یوه یی په جلا توګه تشریح کیږی .

د ترسره کیدنی وړتیا (امکان)
Feasibility

- د ترسره کیدنی وړتیا (**Feasibility**) له دی شخه عبارت ده چی کار او بار خومره پـه بنـه توګه کولای شی پلان په بریالیتوب سـره بشـپړه کړی.

- دا کار په پیسو سره د اوښتونی د وړتیا پراساس (نغدینګی) اندازه کیږی. (**liquidity**)

د ترسره کیدنی وړتیا (امکان)
Feasibility

- **د قرضو د ادا وړتیا یا نغدینګی (Liquidity)** له هغی وړتیا څخه عبارت ده چی قرضونه او بلونه بی له دی چی د کار او بار په عادی فعالیتونو کی کوم اخلال را منیځ ته کړی،ادا شی.

- **د قرضو د اداء وړتیا (Liquidity)** په دریو لارو اندازه کیدای شی : په دوران کی پانګه، جاری تناسب او د نغدو پیسو د جریان د پوښښ تناسب.

په نغدينه د اوږيدو وړتيا (Liquidity)

- جاری يا په دوران کی پانګه (Working capital) دا په ګوته کوی چی آيا جاری دارای د جاری قرضونو په پرتله ډيره ده که يه!
  - د ميزان پاڼه د پانګي په تشخيص او په ګوته کولو کي مرسته کوي. جاري پانګه (Working capital) خرنګه معلوميداي شي؟ جاري داراي منفي جاري قرضونه مساوي ده په جاري پانګه سره.
  - هر خومره چي د جاري پانګي اندازه لوړه وي په همغه اندازه د قرض ورکوني وړتيا او توانايي لوړه وي. دا بايد په ډاګه شي چي د جاري پانګی اندازه د تجارت يا کار او بار په ماهيت،کچه او اړتيا پوري تړاو لري.

په نغدینه د اوږیدو وړتیا (Liquidity)

- جاري تناسب (current ratio) دا په ګوته کوي چي که چیري د جاری قرضونو د اداء کولو لپاره د جاري داراي خرڅلاو ته اړتیا پیښه شي نو کفایت یي کوي.
- د میزان پاڼه د جاري تناسب په معلومولو کي مرسته کولاي شي. جاري تناسب یا نسبت داسي لاس ته راځي چي:

جاري داراي تقسیم پر جاري قرضونو = جاري تناسب

  – د منلو وړ جاري تناسب یا نسبت (۱) ده. او(۱,۵) جاري نسبت یوه تجارت ته دا وړتیا ورکوي تر څو په نرخونو کي د سترو بدلونونو او نورو ستونځو په وړاندي پایښت او مقاومت وکړي. هر څومره چي نسبت لوړ وي، په همغه اندازه تجارت یا کار او بار د قرض اداء کوني (نقدینګي) وړتیا لري.

په نغدينه د اوږيدو وړتيا (Liquidity)

- د نغدو پيسو د جريان د (Cash flow coverage ratio) پوښښ نسبت ، هغه مهمي کټګورياني تر ثارني لاندي نيسي چي په نغدي جريان باندي اغيزه کوي.
  - د واقعي نغدي جريان شرحه د نغدو پيسو د جريان د پوښښ په نسبت معلومولو کي مرسته کوي. د نغدو پيسو د جريان د پوښښ نسبت عبارت دي د پيل نغدي پيسي، جمع ټولي هغه نغدي پيسي چي د عمليات څخه لاس ته راغلي ، تقسيم پر ټولو هغو نغدو پيسو چي د عمليات د بشپړه کيدو او قرضو نو لپاره وركول كيږي.
  - لکه دوراني پانګه او جاري نسبت، هر څومره چي اررښت او نسبت لوړ وي، نو په همغه اندازه تجارت يا کار اوبار نغدينه ډيره لري.

د زیان احتمال (خطره)
Risk

د تجارت (کار او بار) په ترسره کولو کي احتمالي زیان تل موجود وي.

– دغه احتمالي خطره کیداي شي دا وي چي ګټه لاس ته رانشي، یا هغه شیان چي پلان کي یي وړاندوینه شوي کیداي شي عملي نشي.

– مخاطره د کار او بار ددي وړتیا په پام کي نیولو سره تشخیص او تعینداي شي چي آیا د قرض د تادیي وړتیا لري که یه!

د زیان احتمال (خطره)
Risk

- د قرضي د ورکړې وړتیا(Solvency) ټوله دارای د ټولو قرضونو په مقابل کې اندازه کوي.
- د قرضي د ورکړې وړتیا په دریو طریقو باندې اندازه کیږي:
- **د قرض نسبت دارای ته، د څښتن دسهم نسبت داري ته ، دقرض نسبت د څښتن د سهم ته.**

debt-to-asset ratio, equity-to-asset ratio, and debt-to-equity ratio.

د قرض د ورکړي او ادا وړتيا
Solvency

- که چيري ديته اړتيا پيښيږي شي چي قرض د دارائي د خرڅلاو له لاري تاديه شي نو (debt-to-asset ratio) يا د قرض نسبت دارائي ته دغه ارزښت اندازه کوي.
  - د ميزان پاڼه د قرض نسبت دارائي په اندازه کولو کي مرسته کوي.
  - د قرض نسبت دارائي ته (debt-to-asset ratio) د ټولو قرضونو مجموعه تقسيم پر ټوله دارائي څخه عبارت دي.
  - په هره اندازه چي نسبت لوړ يا ټيټ وي، په همغه اندازه کار او بار کولاي شي ډير احتمالي زيان وګالي.

د قرض د ورکړې او ادا وړتيا
Solvency

- دغه نسبت (equity-to-asset ratio) ټوله دارای چې د کار او بار په وسيله سره اداء کيږی اندازه کوی.
  - د بيلانس يا ميزان پاڼه د غه نسبت په ګوته کوی سوچه ارزښت يا (equity-to-asset ratio) د شرکاؤ د سهمونو مجموعه تقسيم په ټوله دارای باندی.
  - هر څومره چې نسبت لوړ وی، نو په همغه اندازه کار او بار خطره زغملی شی.

د قرض د ورکړې او ادا وړتیا
Solvency

- د قرضي نسبت د تجارت شریکانو ته (debt-to-equity ratio) دغه معادله د داراي په عوض، قرض د کار او بار د شریکانو تر مینځ اندازه کوي.
  - د میزان پانه د قرضي نسبت د کار او بار شریکانو ته اندازه په ګوته کولو کی مرسته کوي.
  - دقرضي نسبت د تجارت شریکانو ته عبارت ده د ټولي قرضي له مجموعي تقسیم د شریکانو پر سهمیه باندي.
  - هر څومره چي نسبت لړ یا ټیټ وي ، په همغه اندازه کار او بآر زیان یا مخاطره زغملي شي.

ګټه ورکونه
Profitability

- ګټه ورکونه (profitability) د کار او بار د بقا لپاره ډیر اهیمت لری. ګټه ورکونه (profitability) له هغو پیسو څخه عبارت ده چی یو تجارت یی وروسته له یو لړ لګښتونو څخه لاس ته راوړی.

- ګټه ورکونه په دریو لارو سره اندازه کیږی: عواید د دارای په مقابل کی. عواید د شریکانو د سهم په مقابل کی. د عملیاتی منفعت د نسبت تفاوت.

ګټه ورکونه
Profitability

- عاید پر دارای(return on assets) اندازه کوی چی پیسی د کار او بار د دارایګانو په مقایسه څومره په چټکتیا سره لاس ته راځی.
  - د آمد شرحه (income statement) د عاید د دارای په معلومولو کی مرسته کوی. عاید پر دارای عبارت دی د کار او بار له سوچه آمد منفی د مزدورانو نا ور کول شوی مزد تقسیم د شریکانو پر مجموعی دارای باندی.
  - څومره چی نسبت لوړ وی، په همغه اندازه کار او بار ګټور دی

ګټه ورکونه
Profitability

- عواید د کاری شریکانو په سهم (return on equity) دا اندازه کوی چی دکاری شریکانو پیسی په څومره په چټکتیا سره لاس ته راځی.
  - د عاید شرحه د کاری شریکانو د عوایدو په تعیین او تشخیص کی ښه مرسته کولای شی.
  - عواید د کاری شریکانو (return on equity) مساوی ده د کار او بار له خالص عاید منفی د کارګرانو ټول قرض تقسیم د شریکانو په سهم باندی.
  - هر څومره چی نسبت لوړ وی په همغه اندازه د کار او بار ګټورتوب لری.

ګټه ورکونه
Profitability

- د عملیاتي ګټې د توپیر نسبت، هغه پیسې اندازه کوي چې د ناخالصه عاید څخه دیوه دالر په حساب پانګې ته راګرځي.
  - د عاید شرحه (income statement) د عملیاتي ګټې د توپیر د نسبت په تشخیص کې مرسته کوي.
  - د عملیات ګټې د توپیر نسبت د کاراو بار له سوچه عاید منفي د مزدور مزد – تقسیم د زراعتي تولید په نرخ او ارزښت.
  - هر څومره چې نسبت لوړ وي، په همغه اندازه به کار او بار ډیر ګټور وي.

بیا کتنه او لنډیز

- د میزان یا بیلانس پاڼه څه شی ده؟ او د څه شی په باره کی کارول کیږی؟
- د عاید شرحه یا صورت څه شی دی څرنګه ورڅخه کار اخستل کیږی؟
- د نغدی جریان شرحه یا صورت څه شی دی او د کارولو لاری چاری یی کومی دی؟
- د زراعتی کار او بار سلامتی د مالی شرحی څخه په ګټې اخستنی سره څرنګه په ګوته کیدای شی؟